

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Kutseõpetaja õppekava

Ave Kaupmees

KUTSEÕPETAJATE KOGEMUSED DISTANTSÕPPE LÄBIVIIMISEST COVID -19
AJAL ÜHE KUTSEKOOLI NÄITEL

Bakalaureusetöö

Vastutav juhendaja: lektor Ingrid Koni

Tartu 2022

Kokkuvõte

Kutseõpetajate kogemused distantsõppe läbiviimisel

Distantsõpe on, alates aastast 2020, endaga kaasa toonud olulisi muudatusi kutsekoolis õppetöö läbi viimisel. Kutseõpetajatel tuli kiiresti reageerida ja kogu õppetöö ümber korraldada, vastavalt eriolukorrale. Kuna distantsõppeks polnud keegi ettevalmistunud, siis bakalaureuse töö eesmärgiks oli kirjeldada kutseõpetajate kogemusi distantsõppe läbiviimisel ja sellega seoses toimunud muutuseid õppetöös. Selleks viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud kaheksa kutseõpetajaga, kes on kutsekoolis töötanud üle kolme aasta. Andmeid analüüsiti kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Uuritavad kutseõpetajad kirjeldasid distantsõppe väljakutseid ja uue olukorraga toimetulemist ning andsid ülevaate, mida distantsõpe on endaga kaasa toonud. Tagasisidest kajastus enamasti distantsõppe õppetöö koostamise ja praktiliste tundide läbiviimise raskused ning kutseõpetaja digipädevuste areng ja raskus hoida õpilastega kontakti.

Märksõnad: Distantsõpe, kutseõpetajate kogemused, digipädevus, kutseõpetaja professionaalne areng

Abstract

Experiences of vocational teachers in distance learning

Distance learning has, since 2020, brought significant changes in teaching in vocational schools. Vocational teachers had to react quickly and reorganize all teaching according to the specific situation. As no one was prepared for distance learning, the aim of the bachelor's thesis was to describe the experiences of vocational teachers in conducting distance learning and the related changes in teaching. To this end, semi-structured interviews were conducted with eight vocational teachers who have worked at a vocational school for more than three years. The data were analyzed using qualitative inductive content analysis. The researched vocational teachers described the challenges of distance learning and gave an overview of what distance learning has brought. The feedback mostly reflected the difficulties in compiling distance learning and conducting practical lessons, as well as the development of digital competences of a vocational teacher and the difficulty of keeping in touch with students.

Keywords: Distance learning, experience of vocational teachers, digital competence, professional development of a vocational teacher

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Distantsõppe ja veebis õpetamine.....	5
1.1 Distantsõppe eelised ja puudused	7
2. Metoodika	10
2.1 Valim.....	10
2.2 Andmete kogumine	10
2.3 Andmete analüüs.....	11
3. Tulemused.....	13
3.1 Kutseõpetajate väljakutsed distantsõppe läbiviimisel.....	14
3.2 Kutseõpetajate õpetlikud kogemused distantsõppe läbiviimisel.....	18
3.3 Distantsõppe mõjutused kutseõpetaja õppetöös.....	21
4. Arutelu	21
Tänuõnad	23
Autorluse kinnitus	24
Kasutatud kirjandus	25
Lisa 1. Intervjuu kava	30
Lisa 2. Kutseõpetajate väljakutsed distantsõppe läbiviimisel.....	31
Lisa 3. Kutseõpetajate õpetlikud kogemused distantsõppe läbiviimisel.....	33
Lisa 4. Distantsõppe mõjutused kutseõpetaja õppetöös.....	34

Sissejuhatus

Kutseõpetaja üheks töö osaks on õppekava järgimine, mis on õppimise ja õpetamise plaan. See määrab kindlaks õpetamise eesmärgi, aja, õpetuse sisu ja sisuühikute mahulise vahekorra, õpetuse korralduse aluse, õppe iseloomu ja nõuded õpiväljundite hindamise, saavutamise osas (Noorväli *et al.*, 2014). Kutseõpetaja viib läbi teoreetilisi ja praktilisi tunde, millest lähtuvalt peab ta ka oma tunnid planeerima. Üldjuhul on tunni planeerimist uuritud palju, kuid kavandatud tunni realiseerimist on keeruline täpselt tõlgendada, kuna iga õpetaja kasutab oma meetodit ja see on sisemine protsess, mis pole kergesti jälgitav (Koni & Krull, 2013). Tunni planeerimise teeb keeruliseks veel see, et tunnis kerkivad esile ootamatud sündmused, kuna interaktsioon ei ole etteaimatav (Yinger & Hendricks-Lee, 1998). Ühe ootamatu olukorra kogu maailmas on tekitanud COVID-19 koroonaviirus, millega kaasnenud muutused tavaelus on mõjutanud ka hariduse andmist. Nimelt tuli 2020. aasta kevadel, järsult haridusasutustel sulgeda koolid ja kogu õppetegevus suunata tavaõppelt distantsõppele, et vähendada inimeste vahelisi kontakte ja viiruse levikut (Eriolukorra väljakuulutamise, 2020). Õpetajad olid sunnitud kasutama digitehnoloogilisi vahendeid, olenemata sellest, kui suured või väikesed olid nende teadmised digitehnoloogiast (Anggraeni *et al.*, 2020).

Uuringud on tõestanud, et veebipõhine õpe saab olla sama efektiivne kui traditsiooniline tund, kui see on hästi ja asjakohaselt kavandatud (Muthuprasad *et al.*, 2021). Kutseõpetaja üheks kompetentsiks on digipädevuste kasutamine info haldamisel, suhtlemisel digikeskkonnas, sisuloomisel võimalikult turvaliselt ja arendada pidevalt oma digioskusi (Kutsestandard..., 2020). Kutseõpetaja kutsestandarti järgi peaks olema teadlik uutest tehnoloogia arengutest, võimalustest, meetoditest, mida saab kasutada õppes eesmärgipäraselt.

Nüüdisaegne õpikäsitlus eeldab ennastjuhtivat õppijat, kes omandades põhi- ja erialateadmisi, rakendab neid praktiliste oskuste näitel (Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035, 2020). Kuna kutseõppes on teoreetilised ja praktilised tunnid, siis oli vajalik, et õpetaja suudaks ka distantsilt kavandada oma õppetegevused vastavalt õpiväljunditele. On teada, et praktiliste tundide efektiivsus distantsõppel langes märgatavalt (Tammets *et al.*, 2021). Ning selleks, et tagada kõrgetasemelist õppetöö läbiviimist ja toetada praktiliste tundide läbiviimist, on vaja välja selgitada kutseõpetajate kirjeldused distantsõppe väljakutsetest ja eduelamustest. Saadud info abil on võimalik teha ettepanekuid, kuidas kutseõpetajaid paremini toetada igapäevatööst. Antud bakalaureusetöös kirjeldatakse kutseõpetajate toimetulekut distantsõppe läbiviimisest, COVID-19 viiruse leviku ajal ja tuuakse välja

muutused õppetöös. Selleks selgitatakse antud töös teoreetilises osas, distantsõppe ja veebis õpetamise mõisteid. Antakse varasemates uuringutest ülevaade, kuidas kutseõpetajad valmistusid ja reageerisid distantsõppele, ning mis olid positiivsed ja takistavad tegurid selle juures. Teooria osa lõppeb uurimusprobleemi ja eesmärgi sõnastamisega.

1. Distantsõpe ja veebis õpetamine

Distantsõpe ehk kaugõpe on õppevorm, kus õppimine toimub iseseisvalt, õppeasutuse vastavate juhiste ja konsultatsioonide läbi (Eesti Keele Instituut, *s.a.*). Distantsõppe ajal on õpilane ja õpetaja füüsiliselt üksteisest eraldi asukohtades ja nende omavaheline suhtlus võib toimuda samaaegselt ja ka eri aegadel. Omavahelist suhtlust viiakse läbi erinevate tehnoloogiliste vahendite kaudu, kas siis kirja teel, video, heli, arvuti või interneti vahendusel (Roffe, 2004). Varasemalt on distantsõpet kasutatud täiskasvanute puhul kõrghariduses ja elukestavas õppes. Samas termin e-õpe on õppevorm, kus õppetegevus toimub info- ja kommunikatsiooniteooria kaasabil, toimudes, kas klassiruumis või väljaspool klassiruumi ja ametlikku õppetundi (HITSA Innovatsioonikeskus, *s.a.*).

Distantsõpe pole kaugeltki uus õppevorm, vaid see on juba alguse saanud 18. sajandil, mis algas kirjade, pakside saatmisest, hiljem raadio, televisiooni ja lõpuks veebipõhise keskkonna kasutamisega (Kentnor, 2015). Distantsõpe areneb paralleelselt koos kommunikatsioonitehnoloogia arenguga. Nii nagu stipendiumid ja õppetoetused on mõeldud neile, kes majanduslikult ilma toetusteta ei saa koolis käija, on distantsõpe õpilastele, kes ei saa klassiruumis viibida (Kentnor, 2015). Mõningatel erand juhtudel, on ka tõdetud, et veebipõhist õpet võib pidada tõhusaks õpetamise viisiks, kuna selle paindlikus suurendab mõnede õpilaste motivatsiooni, rahulolu ja suhtlemist (Belaya, 2018). Õpilased saavad ise valida õppekeskkondi, mis sobivad kõige enam nende õppimisvajaduste ja stiiliga (Lebeničnik *et al.*, 2015). Kuid tihti ei oska õpilane aega planeerida, mille tõttu nad annavad lihtsasti alla ja loobuvad pingutamast (Aus *et al.*, 2014).

Kutseõpetajad peavad olema võimelised avastama ja kasutama eesmärgipäraselt tehnoloogilisi vahendeid, mis on seotud õppeprotsessiga (Ferreira, 2018). Kuna kutseõpetaja üheks kompetentsiks on digipädevuste kasutamine info haldamisel, suhtlemisel digikeskkonnas, sisuloomisel, turvaliselt ja oma digioskuste pidev arendamine (Kutsestandard..., 2020). Seega tehnoloogia peaks toetama õppekava ja selle õpetamise protsessi (Mashhadi & Kargozari, 2011). Ka materjali kvaliteet on väga oluline tegur, sest

sellel on positiivne mõju õpilaste rahulolule (Aparicio *et al.*, 2017). Seega peab õpetajal olema teadmised, et tehnoloogia abil õpetada õpilasi ja oskused muuta tehnoloogilisi vahendeid vastavalt õppeprotsessi sisule (Mishra & Koehler, 2006).

De Witt (2020) pakub välja distantsõppe kolm klassifikatsiooni trendi, milleks on mobiilne õppimine, sotsiaalne õppimine ja mängupõhine õppimine. Mobiilne õppimine toimub nutitelefonidega, puutetundliku ekraaniga arvutitega või tahvelarvutitega, nende kasutus on eriti populaarne, kuna nad on tihedalt kasutuses ja pea iga õpilane omab ühte sellist seadet (De Witt, 2012). Mobiilseade on seega allikatest teabe otsimise, suhtlemise ja tunnetusvahend (Döring, 2005). Sotsiaalses õppimises osalevad tavaliselt internetis ühised huvigrupid või õppe kogukonnad, selle keskkondadeks on sotsiaalmeedia nagu Facebook, Twitter, foorumid. Informatsiooni jagatakse kiirelt ja selle grupi dünaamika annab õppimisele eduka tulemuse. Mängupõhisel õppimisel kasutatakse tõsiseid mängu, stimulatsiooni mängu ja arvutimänge. Selle õppemeetodiga saab läbi teha reaalseid situatsioone, läbi erinevate mängureeglite, mis võib küll stressi tekitada, aga omab siiski õpetlikku väljendust (De Witt, 2012). Näiteks õpilastele meeldib kui tunni lõpus tehakse viktoriin või välkülesanne, mis tõstab nende produktiivsust õppimisel (Muthuprasad *et al.*, 2020). Õpilased on rohkem huvitatud õppimisest, kui on kasutatud video, heli või mõnda muud tehnoloogilist lahendust, mis on loodud põnevaks ja võimaldab reageerida tõhusalt (Sun & Chen, 2016).

Brolpito jt (2016) sõnul kutseõpetajad kasutavad Facebooki kiirete sõnumite ja suuremate gruppidele informatsiooni jagamiseks, kuid kõige funktsionaalsem on Moodle keskkond, mille koolid on endale valinud. Selles keskkonnas saavad õpilased küsida küsimusi, laadida üles oma kodutöid, alla laadida kursuse materjale. Kuid isiklike küsimuste puhul kasutatakse tavaliselt e-maili (Brolpito *et al.*, 2016).

Eelmisel aastal, Tallinna Ülikoolis, viidud läbi uuringus, kus valimiks olid kõik Eesti kutsekoolid ja 29 vastuse andjast, selgus, et kutseõpetajad kasutasid distantsõppel kõige enam tekstitöötlus tarkvarasid, igapäevaselt 43% õpetajatest. Teisel kohal oli videotunnid, mille läbi viimisel kasutati tehnoloogilisi keskkondi, mida kasutas kutseõpetajatest 40%. Kõige vähem kasutati veebipõhiseid ülesande rakendusi ja ka digiõppevara, mis on kättesaadav e-Koolikoti rakenduse kaudu (Tammets *et al.*, 2021).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et distantsõppe areneb igapäevaselt, kuna tehnoloogia täiustub ja kutseõpetajad on sunnitud uuendustega kaasa minema. Kutseõpetajad tavaliselt alustasid distantsõppel õpetamist läbi tuttavate programmide, kuid aeg sunndis neid avastama ja tundma õppima uusi ja paremaid digitehnoloogilisi võimalusi. Nii nagu eestlaste uurimus

on näidanud, et kõige rohkem kasutavad kutseõpetajad tekstitöötlust, sest see on turvaline ja kõigile teada tuntud programm (Tammets *et al.*, 2021).

1.1 Distantsõppe eelised ja puudused

Distantsõppe eeliseks on aja ja koha paindlikus erinevatel platvormidel. Tallinna Ülikooli Digitehnoloogia instituudi ning Haridusteaduste instituudi liikmete tehtud uuringus (Tammets *et al.*, 2021) selgub, et kutseõpetajad kulutasid distantsõppel kõige enam aega ülesannete ja õppematerjalide koostamisele, milleks kulus ligikaudu kolm tundi, ning selle jagamisele õpilastele. Kahe tunniga jõudis õpetaja tagasisidestada ja hinnata õpilaste töid. Videotundide ja uute tehnoloogiliste vahendite tundmaõppimisele kulutab kutseõpetaja samuti kaks tundi oma ajast. Kõige vähem aega väljaspool kooli, kulutavad nad kolleegide ja lapsevanematega suhtlemisele (Tammets *et al.*, 2021). Samas on leitud, et läbi digitehnoloogiliste vahendite kasutamise on kutseõpetajad jõudnud rohkem kontakti õpilastega, kes tavaliselt koolist puuduvad (Brolpito *et al.*, 2016). Positiivseks kujunes ka see, et distantsõppe ajal saadi aru suhete tähtsusest õpilasega, lapsevanemaga kui ka kolleegidega. Õpilase õppeedukus on palju parem, kui kool ja lapsevanemad teevad koostööd ning jagavad vastutust õpilase õppimise eest (Grujanac, 2011).

Inglismaal tehtud uuringus (Kim ja Asbury, 2020) tõdeti, et kutseõpetajad on tänu sotsiaalmeediale ühtlasem kollektiiv, sest jagati aktiivselt toetusi ja kogemusi üksteisega. Õpetaja identiteedi omadused tulid eriti esile, kuna tehti aktiivselt tööd, et saada rutiini, planeerida, hoolitseda õpilaste eest, suhelda ja olla uuesti klassiruumi ees. Püüti võimalikult kiiresti ja tõhusalt uuest olukorrast kasu saada, hakates planeerima tuleviku õppesse veebi tunde. Seega eriolukord nõuab õpetajalt paindlikkust, vastupanuvõimet ja suuremat koostööd (Kim ja Asbury, 2020).

Distantsõppe läbiviimise tõhusus sõltub ka sellest, kuidas konteksti sisu on loodud, et õpilaste ees seisvaid takistusi ületada ja mõista. Seega nõuab veebipõhine õpe õpetajalt lisa pingutust, et planeeritud õpe oleks hästi tehtud tehniliselt, pedagoogiliselt ja organisatsiooniliselt (Belaya, 2018). Üheks distantsõppe väljakutseks oli õppe eesmärkide saavutamine, kuna veebipõhine õpe nõuab palju ressursse ja suuremat planeerimist (Indira & Sakshi, 2017). Nimelt tuli kutseõpetajatel põhjalikumalt läbi mõelda, milliseid töid õpilastele koostada ja kui palju aega võiks antud ülesande lahendamise võtta. Suuremat tähelepanu pidi pöörama ka ülesande sõnastamisele, et kõik õpilased saaksid ühtemoodi aru, mida nad tegema peavad. Kutseõpetajale lasus vastutus, millist materjali edastada vastavalt selle

tähtsusele õppekavas, kuna distantsõppel ei suudeta läbida kõiki teemasid põhjalikult (Lauristin *et al.*, 2020). Õpetamisel tuleks vältida pikki tunde ja teha järjest toimuvate tundide vahel pause, mis võimaldab tõsta õppija õppimise efektiivsust. Sellega ei säästa ainult õpilaste kognitiivset mõtlemist vaid ka digivahendid saavad füüsilist koormust vähem (Muthuprasad *et al.*, 2021). Kutseõpetajatel on distantsõppe korraldamisel teiseks suuremaks väljakutseks valida õige õpetamise mudel (Chen & Lu, 2013). Paljud kutseõpetajad polnud veel tuttavad veebipõhise õppega, kuidas luua esmast õppimisteavet, luua arutelu ruume, anda õpilasele tagasisidet (Syauqi *et al.*, 2020). Cakrawati (2017) arvates peavad kutseõpetajad suutma siduda tehnoloogilist sisu ja pedagoogikat. Suurt rolli mängib ka kutseõpetajate suhtumine ning käitumine veebipõhises õppes, kui ka kutseõppeasutuste kaasaegsete tehnoloogiliste seadmete olemasolu (Brolpito *et al.*, 2016).

Väljakutseks distantsõppel oli muretsemine madala õppeedukusega õpilaste pärast, mis kõneleb sellest, et kui siinamaani on kutseõpetaja saanud kontaktelt tegeleda probleemse õpilasega, siis distantsil jäävad nad omapäi ja sotsiaalne olukord kodus polnud sellistel õpilasel tavaliselt kuigi hea (Kim ja Asbury, 2020). Uuringud on näidanud, et kutseõpetaja kulutab distantsõppel õppijate toetamisele enam aega kui traditsioonilises õppes (Laurillard, 2007). Samas on teada, et kõikidele õpilastele ei sobigi distantsõpe, mille põhjuseks võivad olla õpikeskkonna tegurid ja õpilase isikuomadused (Nakayama *et al.*, 2007).

Veel distantsõppe murekohaks kutseõppes oli kohtumiste arv õpilastega, mitte niivõrd kujundatud sisu kvaliteedis, sest kutseõppes pööratakse rohkem tähelepanu praktilistele oskustele (Syauqi, *et al.*, 2020). On teada, et praktiliste tundide efektiivsus distantsõppel langeb märgatavalt (Tammets *et al.*, 2021). Loogmaa ja Sirki (2021) uuringus selgus, et kutseõppeasutused planeerisid küll õppekorralduse ümber, näiteks praktilised tunnid lükati edasi ja asendati teoreetilistega, kuid kõikidele rühmadele ei saanud seda rakendada. Sellest tulenevalt võeti kasutusele uusi meetodeid ja digitehnoloogilisi vahendeid nagu videote ja piltide tegemine, mis eeldas kutseõpetajatelt erilist leidlikust ülesannete koostamisel. See omakorda tõi järgmise takistuse, nimelt puudusid õpilastel vastavad ressursid, et koolitööd sooritada. Mõned koolid jätkasid eriolukorras praktiliste tundide läbiviimist koolis, tagades sealjuures eriolukorrale vastavad ranged tingimused (Loogmaa ja Sirk, 2021).

Inglismaal tehtud uuringu (Kim *et al.*, 2020) analüüsis selgus, et kutseõpetajate väljakutseks distantsõppel oli ebakindlus, õigete meetodite valimine, muretsemine nõrgemate õpilaste pärast, suhete tähtsus ja õpetaja identiteet. Ebakindlust tekitas teadmatus uues

olukorra ja sellega kaasnevad väljakutsed. Õppetöö valikul püüti lähtuda vastavalt õppija heaolust, enese rahulolust ja kogukonnast, et valida õige distantsõppe meetod. Kuna algsed õppemeetodid ei toimunud, tuli teha muutusi, et saavutada parem tööruum, kuna töö ja eraelu piir muutus häguseks (Kim *et al.*, 2020). Daks (2020) andmetel on suurenenud kutseõpetajate stressi tase veel enam nendel, kellel on kodus perekond, sest peale õpetamise on teisi kohustusi, mida perekond nõuab samal ajal (Daks, 2020).

Filipiinides tehtud uuringus (Alea *et al.*, 2020) selgus, et kutseõpetajatele suurimaks väljakutseks distantsõppel õpetamisel olid vähesed tehnoloogilised teadmised ja oskused, suhtluse loomine õpilastega, püsiva internetiühenduse olemasolu, telefonide, arvutite või muu digivahendite pidev kasutamine ja olemasolu ning õppekeskkonna ja süsteemi valik (Alea *et al.*, 2020). Indoneesia kutseõpetajate seas tõdeti (Saripudin., *et al.*, 2020), et 60% kutseõpetajatest pole mingeid probleeme distantsõppe läbiviimiseks, 71% õpetajatest arvasid, et seda õpetamis meetodit on lihtne rakendada ja 73% kutseõpetajatest arvas, et distantsõppe sisaldab siiski õppematerjale, mille sisust õpilased aru ei saa (Saripudin., *et al.*, 2020).

Tammets jt (2021) uuringus leidsid Eesti kutseõpetajad, et distantsõppe tõi välja õppekorralduse kitsaskohad, mida peaks veel parandama. Nimelt kutseõpetajad leidsid, et kool ei ole piisavalt kursis sellega, kuidas õpilane õpib, kuna lastevanemate tagasiside oli väike. Kutseõpetajate omavaheline koostöö ja kogemuste jagamine oli samuti minimaalne, vaid korra nädalas arutleti oma valdkonna ainete õpetamise ja õpilaste õpi tulemuste üle. Koosolekuid tehti kollektiivselt mitte oma erialaselt, kuigi materjale ja plaane jagati läbi meili vahenduse pidevalt (Tammets *et al.*, 2021).

Viiruse leviku tõttu oli õpetamine koolides väga äkiliselt üle läinud distantsõppele, ühiselt kogemusi jagades, saab muuta veebipõhist õpet lihtsamaks, tõhusamaks ja produktiivsemaks (Muthuprasad *et al.*, 2021). Kuna kutseõppes teooria ja praktika peaksid üksteist toetama ning teadaolevalt praktiliste tundide efektiivsus langes distantsõppe ajal (Tammets *et al.*, 2021), bakalaureusetöö eesmärgiks oli kutseõpetajate kogemuste põhjal kirjeldada distantsõppe õpetlikke kogemusi, väljakutseid ning muudatusi õppetöös. Eesmärgi saavutamiseks on autor püstitanud järgmised uurimustöö küsimused:

1. Missuguseid väljakutsed pakus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?
2. Missuguseid õpetlikke kogemusi pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?
3. Milliseid muudatusi on distantsõppe endaga kaasa toonud õppetöös kutseõpetajatele?

2. Metoodika

Uurimuse eesmärgiks tulenevalt kasutati antud uuringu läbiviimiseks kvalitatiivset uurimust, kuna antud lähenemine sobib mõistmaks kutseõpetajate kogemusi ja arusaamu distantsõppest (Laherand, 2008). Kvalitatiivset uurimust meetodit kasutatakse, kui tahetakse uurimuse käigus mõista inimeste arusaamu ja kogemusi (Õunapuu, 2014).

2.1 Valim

Uurimuses kasutati eesmärgipärast valimit, kuhu kaasati kindlate kriteeriumitega kutseõpetajad (Rämmer, 2014). Valimi suurus oli kaheksa kutseõpetajat, kes on töötanud kutseõpetajana vähemalt kolm aastat, samas kutsekoolis. Kriteeriumid said valitud lähtudes distantsõppe algusega, et kutseõpetajal oleks eelnevalt õpetamise kogemas antud kutsekoolis ja tekiks võimalus kirjeldada muutusi õppetöös. Uuritavateni jõuti läbi lõputöö autori poolt valitud kutsekooli, kus kutseõpetajad olid nõus intervjuudes osalema. Intervjueeritavatega lepiti kokku videokõned Zoomi keskkonnas ja neile selgitati uurimustöö eesmärki ning küsiti luba videokõne salvestamiseks ja nende antud andmete kasutamist oma lõputöös. Intervjueeritavatele selgitati, et uurimuses osalemine on vabatahtlik ja uuritavatele tagatakse konfidentsiaalsus. Konfidentsiaalsuse tagamiseks asendas lõputöö autor intervjueeritavate nimed pseudonüümidega. Uuritavate taustandmed on toodud välja tabelis 1.

Tabel 1. Uurimuses osalenud kutseõpetajate taustandmed

Pseudonüümid	Valdkond	Tööstaaž
Kert	Teenindus	5 aastat
Mart	Puit	5 aastat
Tom	Tehnika	3 aastat
Mari	Tehnika	20 aastat
Tiia	Tervishoid	3 aastat
Kati	Teenindus	5 aastat
Jane	Teenindus	5 aastat
Inge	Tervishoid	6 aastat

2.2 Andmete kogumine

Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuudega, mis toetus intervjuu kavale, sest see meetod on paindlik ja muudetav ajas (Lepik *et al.*, 2014; Õunapuu, 2014). Õunapuu (2014)

sõnul annab poolstruktureeritud intervjuu võimaluse intervjuueeritaval ennast vabalt väljendada ja intervjuu läbiviijal on võimalus küsida täpsustavaid lisa küsimusi, mis antud uurimustöös aitab jõuda uurimusküsimuste vastusteni. Intervjuu kava koostati vastavalt uurimuse eesmärgist ja uurimusküsimustest lähtuvalt. Intervjuu kava koosnes kolmest põhiküsimusest ja viisteistkümnest lisaküsimusest. Algselt viidi läbi prooviintervjuu kutseõpetajaga, kes vastas valimi kriteeriumitele, et selgitada välja, kas antud küsimused annavad vajalikke vastuseid või peab intervjuu kava muutma. Prooviintervjuu kestis 46 minutit ja andis vajalikke vastused, sellest tulenevalt intervjuu kava ei muudetud ja prooviintervjuu vastused lisati põhiandmestiku.

Uurimustöö autor pöördus ühe kutseõppeasutuse kaheksa kutseõpetaja poole, kes vastasid valimi kriteeriumitele ja leppis nendega kirja teel kokku intervjuu läbi viimise ajad. Intervjuud viidi läbi märtsis 2022. Kõige pikem intervjuu kestis 46 minutit ja kõige lühem 16 minutit, keskmine intervjuude pikkus oli 35 minutit. Kõik intervjuud salvestati ja viidi läbi Zoomi keskkonna.

2.3 Andmete analüüs

Uurimuses kasutati andmete analüüsiks kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi, kuna Laheranna (2018) sõnul annab see võimaluse mõista ja uurida uuritavate kogemusi, arusaamu ja selgitusi, lähtudes uurimustöö teemast. Kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi puhul luuakse intervjuudest saadud tekstile vastavad koodid ja koodide abil kategooriad, lähtudes uurimustöö küsimustest (Kalmus *et al.*, 2015).

Antud bakalaureusetöö andmete analüüsi esimese etapina laeti salvestatud heli failid arvutist automaatsesse veebipõhisesse transkribeerimisprogrammi, mille on välja töötanud Tallinna Tehnikaülikooli Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia labor (Alumäe *et al.*, 2018). Transkriptsioon saabus uurimustöö autori meilile, millest koostati Microsoft Wordi faili dokument. Edasi kuulati üle helisalvestid ja jälgiti ning tehti vajadusel parandusi, et kogu intervjuudest saadud info kajastuks ka transkriptsioonis. Tekstis märgiti eraldi tähemärkidega vastavalt, küsija ehk intervjuueerija K ja vastaja ehk intervjuueeritav V tähega. Transkriptsioonis ei pööratud suurt tähelepanu grammatikareeglitele ega ka õigekirja vahe märkidele, sest oluline oli välja tuua teksti sisu vastavalt helifailile. Keskmiseks transkriptsiooni pikkuseks kujunes neli lehekülge, ühe intervjuueeritava kohta (kirjastiiliks Calibri, tekstisuurus 11, reavahe 1). Uuritavatele anti võimalus avaldada soovi enda

transkriptsiooniga tutvuda ja vajadusel parandusi teha, kuid keegi seda võimalust ei kasutanud.

Teise etapina alustati andmete kodeerimist vabavaralises andmetöötluskeskkonnas QCAmap, kuhu lisati intervjuudest saadud transkribeeritud tekstifailid. Edasi loeti ühe uurimusküsimuse kaupa teksti mõtestatult, et ära märkida tähenduslikud üksused, mis vastaksid uurimusküsimusele. Tähenduslikest mõtetest koostati märksõnad, millest kujunesid koodid, et kogu teksti süstematiseerida. Koostöös juhendajaga sai koodid kaks korda üle vaadatud ja täpsustatud, vastavalt uurimusküsimusele. Tabel 2 on toodud välja näide koodide moodustamisest.

Tabel 2. Transkriptsioonist tähenduslike üksuste (markeeritud halliga) põhjal koodide moodustamine (andmeanalüüs küsimuse *Missuguseid väljakutseid pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele*“ näitel).

Transkriptsioon	Kood
V: Nii esimese distantsõppe puhul oli see tundide ettevalmistamine ikka väga tömahukas, ikka väga-väga tömahukas. Sellepärast et need millega nagu tundides saab hakkama, siis distantsilt sa nendega hakkama ei saa, õigemini õpetaja võib saada, õpilane ei tule sellega kaasa. Ja seepärast ma püüdsin neid õppematerjale kokku panna väga võimalikult kompaktselt, et ei oleks midagi üleliia.	Tundide ettevalmistamine oli tömahukas Tavatunnis tehtava tööga ei saa õpilane distantsilt hakkama Õppematerjal võimalikult täpne

Järgmisena tuli sarnase tähendusega koodid grupeeriti ühe kategooria alla, mis samuti sai koostöös juhendajaga täpsemad nimetused, et töö tulemus oleks usaldusväärne ja üheselt mõistetav. Tabel 3 on toodud välja teise uurimusküsimuse alla moodustunud koodidest vastavad kategooriad.

Tabel 3 Koodidest moodustunud kategooriad uurimusküsimuse „*Missuguseid õpetlikke kogemusi pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?*“ näitel.

Kood	Kategooria
------	------------

Oluline on kontakt õpilastega

Tegeleda koheselt õpilasega, kes pole Kontakti hoidmine õpilastega
endast märku andnud

Õpetas eneserefleksiooni

Olema kannatlik

Kutseõpetaja areng,

Kasutusel uued digikeskkonnad

Andmete analüüsi tulemusena moodustus esimesele uurimusküsimusele kaks peakategooriat, nendeks oli kutseõpetajatega seotud väljakutsed ja õpilastega seotud väljakutsed, mis jagunesid seitsmeks alamkategooriaks: õppetöö planeerimine, tööaja planeerimine, praktiliste tundide läbiviimine, kutseõpetaja toimetulek iseendaga, õpilaste hindamine, kontakti hoidmine õpilastega ja töövahendite puudumine. Teise uurimusküsimuse alla moodustus neli kategooriat: kontakti hoidmine õpilastega, kutseõpetaja areng, koolipoolne tugi, õppetöö korraldamine. Kolmanda uurimusküsimuse alla moodustus üks kategooria: digivahendite populariseerimine. Andmeanalüüsi kategooriad ja koodid on välja toodud lisades 2, 3 ja 4.

Bakalaureusetöö autor pidas kinni hea teadustava aspektidest, et uurimustöös osalejatele tagada konfidentsiaalsus ja usaldusväärsus (Hea teadustava, 2017). Kõik intervjuueritavad osalesid uuringus vabatahtlikult, küsiti luba intervjuu salvestamiseks ning andmete kasutamiseks oma uurimustöös ning pakuti võimalust lugeda oma transkriptsiooni.

3. Tulemused

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli kutseõpetajate kogemuste põhjal kirjeldada distantsõppe õpetlikke kogemusi, väljakutseid ning muutusi õppetöös. Uurimustöö tulemused esitatakse vastavalt uurimusküsimustele, ning iga küsimuse alla on välja toodud moodustunud kategooriad. Pea- ja alamkategooriad on tähistatud paksu kirjastiiliga. Kategooriaid illustreeritakse katketega intervjuust, kus tsitaadist välja jäetud tekst on märgitud /.../ ja need on esitatud kursiivis.

3.1 Kutseõpetajate väljakutsed distantsõppe läbiviimisel

Analüüsi tulemusena moodustus esimese uurimusküsimuse „Missuguseid väljakutseid pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?“ kaks peakategooriat: kutseõpetajatega seotud väljakutsed ja õpilastega seotud väljakutsed. Kutseõpetajatega seotud väljakutsed jagunesid viieks alamkategooriaks: õppetöö planeerimine, tööaja planeerimine, praktiliste tundide läbiviimine, kutseõpetaja toimetulek iseendaga ja õpilaste hindamine. Õpilastega seotud väljakutse alla moodustus kaks alamkategooriat: kontakti hoidmise ja töövahendite puudumine.

3.1.1 Kutseõpetajatega seotud väljakutsed

Õppetöö planeerimine. Uurimustöö uuritavad kirjeldasid kõige esimeseks väljakutseks õppetöö ümber korraldamist ja kiiret reageerimist. Tuli koostada ja ümber mõelda olemasolevad õppematerjalid ja muuta need sobivaks distantsõppele. Õpetajate jaoks oli see uudne olukord, millega pidi koheselt hakkama saama.

Üleöö tuli hakata läbi arvuti distantsilt õpetama õpilasi. Ja mõtlema välja, et kuidas seda teha. Kõik oli hästi-hästi ebaselge ja pingeid tekitav.../

(Jane)

/... tuli kõik ümber korraldada ega ise ka ei teadnud kuidas täpselt. (Kert)

Liitsid enda olemasolevatest materjalidest lihtsalt tuli ümber kombineerida materjalid, nii et neid saaks distantsil kasutada. (Mart)

/...oli ikka väga töömahukas, see raske õpilased olid segaduses ja samuti ka mina. (Mari)

Õppematerjalid tuli koostada vastavalt õpilase võimekusele ja võimalustele, seega pidid uuritavad arvestama iga õpilasega. Sellest tulenevalt püüti õppematerjal koostada võimalikult sisukad ja lihtsad, et kõik õpilased saaksid ühtemoodi aru ja liigset teksti oleks võimalikult vähe. See omakorda nõudis etapilist töö käikude selgitamist ja õpetajale lisa koormust, selle koostamisele kuluvale ajale. Uuritavatel tuli arvestada ka õpilaste digivahendite kasutamise oskust ja selle olemasolu, mis seadis takistusi õppetöö läbiviimisel.

/...ülesande selge sõnastamine võttis kaua aega. (Kati)

Ega selle jaoks pidigi ise väga palju mõtlema sellele sihtgrupile, kellele sa seda materjali valmistad. (Tiia)

/... seepärast ma püüdsin neid õppematerjale kokku panna väga võimalikult kompaktselt, et ei oleks midagi üleliia. /...tuli arvestada õpilaste igat digitehnoloogilist võimekust. (Mari)

See vist oligi kõige keerulisem koostas nagu sellise juhendi, mis täpselt tegema peab õpilasele.../ (Jane)

Uuritavad kirjeldasid, et nad olid sunnitud õppima uusi digiplatvorme ja leidma õppematerjale veebist, kuidas õppetööd muuta põnevamaks ja sujuvamaks. Tõdeti ka, et liiga palju erinevaid digikeskkondi ajas õpilased segadusse ja nad ei leidnud õppetööd üles või puudusid vastavad oskused. Eeldati ka seda, et kutseõpetajad on pedagoogiliselt haritud ja peavad ise hakkama saama.

/... kooli juhtkond, arvas või teab, et õpetajad on piisavalt pädevad ja küll nemad ise hakkama saavad. /...me pidime nagu seda õpilased tundi väga mitmekesistama, et noh, võtame sealt ühe platvormi või digikeskkonna, viime õppimise sinna. (Mari)

No sain moodle keskkonnaga lähemalt tutvust, ja selle selgeks saamine oligi minu jaoks paras väljakutse.../ (Kati)

/...siin pidi ka olema õpetajal nagu sellist heasoovliku nutikust, et tulla sealt mugavustsoonist välja. (Tiia)

Ma püüdsin sealt ikkagi erinevaid meetodeid ja tehnoloogiaid õppida.../ (Inge)

Intervjuueritavad kirjeldasid, et õppetöö planeerimine ja läbiviimine oli aeganõudev, pingeline ja nõudis täpsest sõnastus, et õpilane saaks aru, mida temalt oodatakse. Nad pidid end täielikult ümber häälestama ja kohanema uute olukordadega, mis nõudis nii mõneltki eneseületust.

Tööaja planeerimine. Uuritavad kirjeldasid, et distantsõppega kadus neil täielikult ära konkreetne tööaeg, kuna tunni ettevalmistamine nõudis palju rohkem aega, õpilased kirjutasid ja saatsid kodutöid kella ajast hoolimata ja õpetaja püüdis alguses igati kättesaadav olla. Ei osatud planeerida oma aega ja panna paika piirid, mis kell ta enam ei tegele töö asjadega.

Tunni ettevalmistus nõudis siis palju rohkem aega.../ /...mis seal salata tegingi seda oma vabast ajast, sest töö ju pidi ära tegema. (Kati)

/...õpilased kirjutasid koguaeg kella vaatamata ja soovisid et sa vastaksid kohe ja alguses saigi vastatud. (Kert)

/...selles mõttes ajaarvamine kadus tööaja osas küll täiesti ära, sa tegid täpselt seda, mida oli vaja teha ja nii ettevalmistumise osas kui tunniperioodiks. (Tiia)

Selgus veel, et mõned intervjuueritavad olid pikkadest tööpäevadest nii väsinud ja kurnatud, et lõpuks see hakkas mõjuma nende tervisele. Kuna õpilastega tegeleti koguaeg ja püüti neile pakkuda tuge järelvastamistega, mis mõningatel juhtudel kujunes järeleaitamiseks või õpilase isiklike murede lahendamiseks.

Ma tahtsin nagu õpilaste /.../ väga head õpet pakkuda, aga rabelesin üle oma võimete ja see hakkas muidugi tervisele ka ühel hetkel mõjuma. (Mari)
Ma arvan, mul pole nii ulmelisi tööpäevaid kunagi olnud, kui see aeg.../ (Jane)
/...ütleme mitte järel vastamised, vaid pigem järele aitamised olid need mitte nagu vastamised. (Tiia)

Praktiliste tundide läbiviimine. Uuritavad kirjeldasid, et praktiliste tundide läbiviimine oli paras väljakutse, kuigi püüti leida leidlike lahendusi, siis pikas perspektiivis see siiski ei anna vastavat tulemust. Tekkisid raskused sellest, et õpilastel puudusid kodus vajalikud töövahendid ja neid nõuda polnud ju võimalik. Veel selgus, et ainult videosi vaadates õpilane ei õpi, vaid ta peab ikka läbi juhendamise sooritama praktilist tegevust, et tulemus oleks efektiivne.

/...siis kirjutas et tal polegi kodus selliseid asju mida tükeldada niiet jah mis sa siis teed kui ikka ei ole. (Kert)
Praktilised tunnid siin ongi, see küljest tuli nagu läbi mõelda teistmoodi, et et kuidas see praktilist õpet läbi viia, kuna õpilastel on erinevad võimalused asjade täideviimiseks.(Mart)

Uuritavad kirjeldasid, et osad õpilased ei soovinudki praktilist tööd kodus teha vaid selle asemel soovis küsimusi, millele vastata. Kuid kutseõpetajad leidsid, et praktiline tegevus nõuab siiski midagi enam kui kirjutamist. Siis tuligi olla leidlik ja pakkuda alternatiiv ülesandeid, mis seostuksid tunniga.

/... osad õpilased ei soovinud praktilisi ülesandeid teha ja, ja tahtsid hoopis mingid kordamisküsimused või teooriaülesandeid saada, aga need tunnid olid neil teiste õpetajatega eraldi olemas.../ Leidsingi lahenduse sellega, et, et igaüks kodus olevatest asjadest sai teha praktilised toidud, et oli nagu personaalseks ümber häälestatud, mitte et kõigil üks ülesanne (Mart)

Kutseõpetaja toimetulek iseendaga. Uuritavad tõid välja, et distantsõppe aeg oli väga stressirohke ja nõudis eneseületust. Tuli ju ise hakkama saada ja teha tööd koos oma koduse eluga, mis samuti nõudis tähelepanu. Olid ju kõik pereliikmed kodus ja tuli jagada ruume ning töövahendeid, vastavalt olukorrale.

/...üks kõige suurem väljakutse oli siis kohutav tööstressiga toimetulek.../
/.../ õpetaja toimetulek iseendaga. (Mari)
/...kodus ka on oma laps kes samuti nõudis abi oma töödega et ka sinna kulus aega oma töö kõrvalt. (Kert)
/...kõik see muu müra mis siin kodus oli, see ainult häiris mind, jah. (Jane)

Õpilaste hindamine. Intervjueritavate kirjeldusest selgus, et kutseõpetajatel kujunes üheks väljakutseks õpilaste hindamine. Nimelt üheks probleemiks oli, et õpilased ei saanud õigeaegselt oma kodutöid ja põhjendasid neid kõikvõimalike seletustega. Ning kutseõpetaja ei saanud olla kindel, kes täpselt kodutöö tegi, kas selleks võis olla hoopis keegi pereliige. Sellest tulenevalt ei saanud kutseõpetaja olla kindel, et just õpilane on tunnitemast aru saanud. Ning teiseks oli murekoht, et kas õpilane võtab tunnist osa või töötab ainult video, kuna pilti ei pandud.

/...siis hindamine osutus täiesti selliseks valupunktiks. /...õpilased ei saanud õigeaegselt töid ära. Kes need tööd tegelikult tegid, kas nad ise tegid, seda me kontrollida ei saanud. Kas need tegid lapsevanemad, esitasid need tööd sõbrad-tuttavad? Noh? Ei, ei oska öelda, et see hindamine oli hästi-hästi raske. (Mari)

/... ei teadnud ju, kas õpilased üldse saavad aru või ei saa.../ (Jane)

/...ei olnud võimalik kuidagi kontrollida, kas nad teevad kaasa, kas nad ei tee kassa, sest neid, kes nägusid näitasid otse oli üksikuid, enamus olid nimetähtedega või ma ei tea mis pildiga. (Tom)

3.1.2 Õpilastega seotud väljakutsed

Kontakti hoidmine. Intervjuudes arutleti selle üle, et õpilastega kontakt hakkas järjest nõrgemaks minema. Kutseõpetajad hakkasid õpilasi nii öelda taga otsima läbi sotsiaalmeedia, sest kooli meilidele ei vastatud ja kodutöid ei esitatud. Intervjueritavatel tekkis mure, et õpilased võtsid distants õpet kui vaheaega või võimalust minna tööle. Veel oli arutelu õpilaste elurütm, sest nad päeval magasid ja öösel tegelesid õppetööga, kui õpetaja polnud neile kättesaadav, et abi paluda.

Mõned õpilased ei reageerinud üldse.../... siis sai läbi Facebooki neid otsitud ja kirjutatud et tee oma töö ära. (Kert)

/...õpilased ei mõtle seda distantsõpet kui üldse nagu õpet, vaid kasutatakse antud olukord ära ja ei ja ei võeta tundidest nagu osa.../ (Mart)

/...see võttis päris kõvasti ära, et oli vaja kogu aeg käia neile nagu kanda. (Tom)

Töövahendite puudumine. Uuritavatel selgus, et kutseõpetajatel oli raske distantsõpet läbi viia, kuna õpilastel puudusid kodus digivahendid, õppetöök ja praktilisteks tundideks vajaminevad vahendid. Intervjueritavad selgitasid, et videotundides oli tihti nii, et õpilased väitsid, et neil kaamera või mikrofoni ei tööta, sest siis ei pidanud nad ju midagi tegema. See saigi raskuseks uuritavatele, et kuidas olla kindel, kas õpilane teeb ikka kaasa või tal tõesti on katki need funktsioonid. Teiseks murekohaks kirjeldati töövahendite puudumist

praktilisteks tundideks, mille tulemusena tuli kutseõpetajal olla loov ja läheneda igale õpilasele vastavalt tema võimalustele kodus tegutseda.

/...oli ka õppijaid, kellel ei olnud kodus üldse arvutitki.../ telefon oli tegelikult olemas, ekraani ei pandud /.../ kuulas küll taustaks seda kõike, aga tegelikult kui päeva kokkuvõtte tuli teha, sest ei mäletanud mitte midagi, sest tegelikult ei olnud üldse keskendumisega juures (Tiia)

/...jäigi nagu selline ebaselge, et kas seal ekraani taga on ikka tegelikult üldse kedagi. Või on seal lihtsalt nimi, must taust või mingi pilt pandud. (Kati)

/...siis kirjutas et tal polegi kodus selliseid asju mida tükeldada niiet jah mis sa siis teed kui ikka ei ole../ (Kert)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et intervjueeritavate vastustest selgus kutseõpetajate väljakutseks distantsõppel oli just õppetöö ümber planeerimine ja korraldamine. Kutseõpetajad tegid oma tööd olenemata kellaajast ja olid õpilaste jaoks olemas, kuid see hakkas ruttu mõjuma nende füüsilisele seisundile. Kõik see muutis keeruliseks, et hoida õpilastega kontakti ja hinnata nende õppetulemusi. Ning õpilastele oli takistuseks digivahendite ja töövahendite olemasolu ning osalemine õppetöös aktiivselt.

3.2 Kutseõpetajate õpetlikud kogemused distantsõppe läbiviimisel

Teise uurimusküsimuse alla „Missuguseid õpetlike kogemusi pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele“ moodustus andme analüüsi käigus neli kategooriat: kontakti hoidmine õpilastega, kutseõpetaja areng, koolipoolne tugi, õppetöö korraldamine.

3.2.1 Kontakti hoidmine õpilastega

Intervjueeritavad kirjeldasid, et üks õpetlike kogemusi distantsõppe ajal oli tähtsustada kontakti õpilasega. Oluline on koheselt reageerida kui mõni õpilane korraks annab endast märku ja siis kaob ning hoida neid koguaeg kursis toimuvaga. Selgus, et kõige parem viis selleks on luua ühine sotsiaalmeedia vestlusgrupp igale kursusele, kus jõuab informatsioon kõige kiiremini ja mugavamalt õpilaseni. Ning ei tohiks valida erinevaid digikeskkondi vaid valida paar kindlat platvormi, kus õpilased oskavad toimetada ning nad ei ole segaduses, et kuidas tunnimaterjalid leida.

/...oluline on kontakt õpilasega. (Kati)

/... hoiaksin õpilastega pidevalt kontakti et nad teaks et olen olemas ja ootan neil vastuseid. See on ka oluline et õpilased tunneksid et neilt oodatakse midagi mitte ei arvataks et nad võivad tööd tegemata jätta ja ei

juhtu ju midagi. Igale õppegrupile facebooki grupp suhtlemiseks ja piltide esitamiseks.../ (Kert)

Uuritavad pidasid oluliseks kontakti hoidmist õpilastega, et neil tekiks soov anda endast märku ja tunneksid, et neid poel üksi jäetud.

3.2.2 Kutseõpetaja areng

Kõik intervjuueeritavad olid ühel meelel, et distantsõppel oli oluline osa kutseõpetajate digipädevuse kasvus. Intervjuueeritavad tõdesid, et ilma selle olukorrata poleks nad ise nii palju juurde õppinud ja poleks osanudki leida neid õppematerjale, mis neil tänasel päeval olemas on. Veel selgus, et kutseõpetaja arendas ennast olema rohkem kannatlik, tööd mitte nii tõsiselt võtma ning oskust oma aega planeerida, millega kaasnes enesereflekterimise oskus.

/...õpetas iseendasse vaatamist ja leidma endas üles ühe sellise eneserefleksiooni raames ka distantsõpe õpetas tegelikult tegema endale eneserefleksiooni ja leidma oma teatuid ka nõrkusi. (Tiia)
Õpetliku koha pealt võtan kaasa selle, et pole mõtet tööd liiga tõsiselt võtta. (Mari)

Ma arvan, ma eeldan, et ütleme niisugune, kui meil ei oleks seda olukorda, et siis noh kuidas ma ütlen seda, et me hüppasime oma viis aastat, ma arvan, edasi selle digipädevusega, et tänapäeval on, nüüd ju oskavad võitb-olla kõiki siin kas või seda google keskkonda palju paremini kasutada. (Tom)

Intervjuueeritavad tõdesid üksmeelel, et kuigi distantsõpe algas keeruliselt ja stressi rohkelt, siis sellest tulenevat enese arengut poleks muidu toimunud. Peamine oligi digipädevus, mis kutseõpetajatele tuli ainult kasuks.

3.2.3 Koolipoolne tugi

Uuritavad leidsid, et kooli poolne tugi on neil igati olemas, nii töövahendite kui ka soovitude poolest. Uuritavatele tagati digivahendid kodudesse ja tunti huvi personali poolt, kuidas neil distantsilt õpetamine läheb. Ka õpilastele võimaldati digivahendeid, kuid nad ei osanud seda endale tahta. Uuritavad tõdesid, et kontakt kolleegidega sages, kuna taheti jagada kogemusi ning eriti väljendada seda, mis õpetamise meetod eriti toimis õpilaste peal. Antud kutseõpetajad tundsid, et kool on neile igati toeks aga pigem ei osatud ise midagi rohkemat küsida.

*/...ma sain endale lisaekraani, nii et mul tegelikult on võimalik iga päev, kui peaks midagi juhtuma, /.../ (Jane)
/...tegime ju iganädalaselt ülevaadet, kuidas läinud distants peale, eks ole, suhtlesime õpetajad omavahel, kes mis lahendust on proovinud. (Tom)
/... / et see kolleegide vaheline suurem koostöö. (Inge)*

3.2.4 Õppetöö korraldamine

Intervjueeritavad tõdesid, et tuleb õpilastele seada kindlad digiplatvormid, kus õppetöö toimub, et kõik saaksid ühtemoodi aru ja oskasid ümber käija antud digiplatvormidega. Veel kirjeldati, et igat tundi tuleks ette valmistada nii nagu tavatundi ning mitmekesistada tundi erinevate ülesannetega. Distantsõppe alguses tuleks kaardistada õpilaste digivõimalused ning pakkuda erinevaid lahendusi nende kaasamiseks.

*Et pigem olgu siis üks või kaks keskkonda, kus ta oskab juba midagi teha. (Mari)
/...kasutaksin kindlasti rohkem Zoomi ja annaks loovamaid ülesandeid mitte rutiinset kirjutamist. (Kert)
/... selgitada milline on interneti kättesaadavus inimestel, milline on arvuti. (Tiia)
Õppematerjali valmistasin ma ikkagi sarnaselt sellega, mis /.../ ka kontakttundideks ehk enda jaoks mõtte, loengu mõte läbi mõeldud, kuidas kasutati ajaliselt ka, et mis, kui kaua kestab. (Inge)*

Veel kirjeldasid uuritavad, et tähtis on ka õpilastele selgitada, et tähtaegadest tuleb kinni pidada ja vastus saata kui ülesandest on aru saadud. Ning igale õpilasele ei tuleks anda samu ülesandeid vaid läheneda neile individuaalselt ja arvestada õpilaste võimekusega.

*/...soovitaks hoida aktiivselt kontakti õpilastega ja nõuda kas või seda, et nad kirjutaks et on töö kätte saanud. /... seadma kindad tähtajad kunaseks töö peab esitatud olema. (Kert)
Ma arvan, et ja kõige olulisem asi on see, et tuleb need õpilased nagu personaalselt, et läbi analüüsida, et teada isegi võib-olla ei ole mõtet võib-olla ülesandeid tervele grupile anda, võib mõnel ka nagu eraldi teha. (Mart)*

Kokkuvõtvalt võib öelda, et intervjueeritavad on kõik arenenud hüppeliselt just digipädevuste poolest, mida distantsõpe on neile võimaldanud. Intervjueeritavad on õppinud ennast paremini hoidma ja kaasama õpilasi õppetöösse, kuna tähtsustavad kontakti õpilastega ning kindlate digiplatvormide kasutamine ei tekita nii suurt segadust. Saadi aru, et kooli poolne tugi on igati olemas ja võibolla tuleks ise osata rohkem küsida, kui abi või nõuannet vaja.

3.3 Distantsõppe mõjutused kutseõpetaja õppetöös

Kolmanda uurimusküsimuse alla „Milliseid muudatusi on distantsõpe endaga kaasa toonud õppetöös kutseõpetajatele?“ moodustus üks kategooria: digivahendite populariseerimine.

3.3.1 Digivahendite populariseerimine

Uuritavad kirjeldasid, et distantsõpe on endaga kaasa toonud digivahendite ja veebikeskkondade populariseerimise ning nende kasutus on märgatavalt suurenenud. Veel leiti, et õpilased on harjunud oma töid koostama ja esitama läbi digiplatvormide ning ei kardeta enam kaamerat tööle panna ja tunnis osaleda koos kaamerapildiga. Intervjueeritavad ise tõdesid, et on õppinud juurde uusi digioskusi ja oma igapäeva töös nad enam ei prindi välja töölehti, vaid juba teadlikult teevad neid mõnes veebikeskkonnas. Vastuseid andnud kutseõpetajad kirjeldasid, kuidas nad on õppinud oma aega paremini planeerima ja ennast väljendama. Õppetöö on läinud paindlikumaks ja pakutakse õpilastele, kes on haiged, võimalust osaleda läbi veebi. Seega uuritavad on võtnud vastu ja õppinud uusi teadmisi, mis on suurendanud digivahendite kasutust igapäeva õppetöös.

/...olen ise teadlikum uutest keskkondadest ja kasutan neid rohkem. Ning kindlasti ei prindi enam paberil töid välja vaid teen mõnes digikeskkonnas.

(Kert)

/...kasutasin tahvlid rohkem nagu infootsinguks. Et täna me teeme ikkagi miskit muud ka juba nende vahenditega. (Jane)

Ma olen võib-olla tänu sellele hakanud paremini ennast väljendama nagu reaalsest tundidest.../ (Tom)

/...näiteks järelvastamist ma olen viinud ka veel praegu, kui meil ei ole distantsõpet, olen ka viinud paralleelse Google meeti abil läbi. (Mari)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et uuritavate arvates kasvad distantsõppe ajal oluliselt digivahendite ja digikeskkondade kasutamine õppetöös. Täna sel päeva uuritavad enam ei prindi töölehti vaid kavandavad töö mõnes veebikeskkonnas. Intervjuus osalenud kutseõpetajad tundsid, et nad olid sunnitud uute lahendustega kaasa minema ja see on endaga kaasa toonud olulise enese arengu ja oskuse ennast paremini väljendada.

4. Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli kutseõpetajate kogemuste põhjal kirjeldada distantsõppe õpetlikke kogemusi, väljakutseid ning muudatusi õppetöös. Järgnevalt arutatakse, uurimusküsimuste kaupa, antud uurimustulemuste üle ja seostatakse eelpool oleva teoreetilise osaga. Samuti antakse ülevaade töö kitsaskohtadest ning selle praktilistest väärtustest.

Esimese uurimusküsimuse „*Missuguseid väljakutseid pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?*“ puhul tuli uuritavatelt välja, et kutseõpetajatel kulutasid distantsõppel tunni ettevalmistamisele palju rohkem aega ja ressursi kui tavaliselt. Analoogne tulemus selgus ka Tallinna Ülikooli Digitehnoloogia instituudi ning Haridusteaduste instituudi liikmete tehtud uuringus (Tammets *et al.*, 2021), kus ilmnis, et kutseõpetajad kulutasid distantsõppel kõige enam aega tunni ettevalmistamisele. See oli intervjueeritavate arvates aeganõudev, sest õppematerjal tuli koostada võimalikult täpselt ja selgelt, et iga õpilane mõistaks seda ühte moodi. Seda kinnitas ka Lauristini jt (2020) uuring, et suuremat tähelepanu nõudis ülesande sõnastamine ja ülesande valimine, kuna kõiki teemasid ei suudeta läbi veebi anda. Uuringus osalenud kutseõpetajate hinnangul oli teiseks väljakutseks oli see, et kutseõpetajatel kadus kontakt osade õpilastega ja selle lahendamiseks püüti õpilasi kätte saada läbi sotsiaalmeedia, mis omakorda nõudis aega. Kim ja Asbury (2020) jõudsid samale tulemusele, et just madala õppeedukusega õpilastega läks kontakt distantsõppel kaduma ja tavaliselt nende kodune elu ei olnud kuigi hea. Kolmandaks selgitasid uurimuses osalenud kutseõpetajad, et praktilisi tunde oli keerukas läbi viia distantsilt, kuna õpilastel puudusid kodus vajalikud vahendid ja materjalid, et praktilist ülesannet sooritada. Lisati veel, et ainult vaadates õpilane ei õpi ja eriti kutseõppes on vaja teha käeliselt ülesanded läbi. Loogmaa jt (2021) uuringus selgus samuti, et praktiliste tundide läbiviimisel tuli olla eriti leidlik ja kasutada pilte, videosi, kuid erandkorras saadi ikka koolimajas mõned praktilised tunnid läbi viia, seega distantsõppel oli keerukas praktilisi tunde läbi viia (Loogmaa *et al.*, 2021). Veel tuli intervjueeritavate tulemustest välja, et kutseõpetajatele tekitas distantsõppe olukord stressi ja iseendaga hakkama saamine muutus raskeks, kuna puudus kindel tööplaan ja aega ei osatud planeerida. Õpilastega suheldi kellaaega valimata ja kodune elu nõudis samuti tähelepanu, siis kõik see kokku oli pingeline ja stressirohke. See tulemus on kooskõlas Inglismaal tehtud uuringuga (Kim *et al.*, 2020), kus selgus, et uus olukord nõudis kutseõpetajatelt lisa pingutust ning töö ja eraelu piir muutus häguseks (Kim *et al.*, 2020).

Teise uurimusküsimuse all „*Missuguseid õpetlike kogemusi pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?*“ selgus antud uuringus, et kutseõpetajad arenesid õppetöö koostamisel, digivahendite ja digiplatvormide kasutamisel ning tähtsustasid kontakti hoidmist õpilastega ja kolleegidega. Tõdeti, et kool oli toetavaks teguriks ning pakkus vajaminevaid vahendeid ning kool tundis huvi kutseõpetajate vastu. Ka Grujanac (2011) uuringus selgus, et õpilane õpib paremini kui kool, lapsevanem ja õpilane teevad koostööd ning selle tähtsustamine ning mõistmine on oluline. Distantsõppe pani kutseõpetaja kiiremini tegutsema

ja kontakti otsima kolleegidega, et saavutada kiiremini rutiin ja olukorraga kohanemine (Kim & Asbury, 2020). Veel selgus uuritavatelt, et tänu sotsiaalmeediale oli neil parem ja püsivam kontakt õpilastega ning grupivestluste loomine on aidanud seda hoida. Samale järeldusele jõudis ka Brolpito jt (2016) väites, et Facebook on kõige kiireim viis informatsiooni jagamiseks (Brolpito *et al.*, 2016).

Kolmanda uurimusküsimuse all „*Milliseid muudatusi on distantsõpe endaga kaasa toonud õppetöös kutseõpetajatele?*“ selgus uuritavatelt, et distantsõppel oli oluline osa digivahendite populariseerimisel. Selgus, et kutseõpetajat poleks ilma sellise eriolukorrata iseseisvalt kunagi nii palju digivahendeid ja digiplatvorme kasutanud, ning koolis ei prindita enam pabertöölehti vaid sootitatakse ülesanded veebipõhiselt. Sarnaselt selgus De Witt (2020) uuringus, et distantsõppel oli kolm peamist klassifikatsiooni trendi, milleks oli mobiilne õppimine, sotsiaalne õppimine ja mängupõhine õppimine (De Witt, 2020). Intervjuudes selgus ka, et õppetöö on läinud paindlikumaks ning pakutakse õpilastele erinevaid alternatiive, kuidas tunnis osaleda. Seda saab samastada Tammets jt (2021) uuringuga, et distantsõpe eeliseks ongi aja ja koha paindlikus (Tammets *et al.*, 2021).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et distantsõpe tuli ootamatult ja sellega on kaasnenud piisavalt väljakutseid ja takistusi kutseõpetajatele, kuid on ka oluliselt arendanud kutseõpetajate digipädevusi ja väljendusoskust. Käesoleva bakalaureusetöö kitsaskohaks on autori esmane kogemus intervjuusid läbi viia ja andmeid analüüsida, kindlasti oleks autor saanud küsida täpsustavamaid küsimusi juurde, mida andmeanalüüsis kasutada. Antud töö praktiline väärus on see, et siin on jagatud konkreetseid kogemusi kutseõpetajatelt ja püütud kinni nende mõtted, mis on väärtuslikud kõikidele kutseõpetajatele ja koolijuhtidele. Näiteks toimis see, et kool toetas kutseõpetajaid keerulises olukorras, seega on oluline leida koolil ressursse kutseõpetaja toetamiseks. Lisaks on autor kogemuste võrra rikkam tööd koostades, intervjuusid läbiviies ja analüüsides. Autor on saanud mõista kutseõpetajate kogemusi distantsõppel ja sellega seonduvaid väljakutseid. Leian, et distantsõpet saaks veel süvitsi uurida, näiteks koostada kvantitatiivne uurimus antud teemal. Või uurida konkreetseid digikeskkondi ja platvorme, tuues välja nende positiivsed ja negatiivsed omadused, mida kutseõpetaja saaks oma töös kasutada.

Tänusõnad

Täna südamest oma juhendajat Ingrid Koni, kes oli suureks abiks ja motivaatoriks minu bakalaureusetöö valmimise protsessis. Täna oma kursusekaaslasi alati toetamast ja abikätt

andmast ning oma armast perekonda, kes toetasid moraalselt ja andsid võimaluse oma aega minu järgi planeerida. Täna ka oma intervjuueeritavaid mõnusa koostöö eest.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen ise koostanud käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on koostöös heade akadeemiliste tavadega.

Ave Kaupmees

Kasutatud kirjandus

- Alea, L. A., Fabrea, M. F., Roldan, R. D. A., & Farooqi, A. Z. (2020). Teachers' Covid-19 awareness, distance learning education experiences and perceptions towards institutional readiness and challenges. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(6), 127-144.
- Allen, I. E, & Seaman, J. (2011). *Going the distance: Online education in the United States. The Online Learning Consortium*. http://sloanconsortium.org/publications/survey/going_distance_2011
- Alumäe, T., Tilk, O., & Asadullah (2018). Advanced Rich Transcription System for Estonian Speech. *Human Language Technologies - The Baltic Perspective*, 307, 1–8.
- Anggraeni, S., Maulidina, A., Dewi, M. W., Rahmadiani, S., Rizky, Y. P. C., Arinalhaq, Z. F., ... & Al-Obaidi, A. S. M. (2020). The deployment of drones in sending drugs and patient blood samples COVID-19. *Indonesian Journal of Science and Technology*, 5(2), 193-200.
- Aparicio, M., Bacao, F., & Oliveira, T. (2017). Grit in the path to e-learning success. *Computers in Human Behavior*, 66, 388-399.
- Aus, K., Arro, G., Jõgi, A. L., & Malleus, E. (2014). Kus tegijaid, seal nägijaid? Akadeemilise prokrastineerimise õpetajapoolse märkamise seosed õpilaste individuaalsete erinevustega. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 2(1), 217–240.
- Belaya, V. (2018). The Use of e-Learning in Vocational Education and Training (VET): Systematization of Existing Theoretical Approaches. *Journal of Education and Learning*, 7(5), 92-101.
- Brolpito, A., Lightfoot, M., Radišic, J., & Šcepanovic, D. (2016). Digital and Online Learning in Vocational Education and Training in Serbia: A Case Study. *European Training Foundation*.
- Cakrawati, L. M. (2017). Students'perceptions on the use of online learning platforms in efl classroom. *ELT Tech: Journal of English Language Teaching and Technology*, 1(1), 22-30.

- Chen, S., & Lu, Y. (2013). The negative effects and control of blended learning in university. In *2013 the International Conference on Education Technology and Information System (ICETIS 2013)* (pp. 28-31). Atlantis Press.
- Daks, J. S., Peltz, J. S., & Rogge, R. D. (2020). Psychological flexibility and inflexibility as sources of resiliency and risk during a pandemic: Modeling the cascade of COVID-19 stress on family systems with a contextual behavioral science lens. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 18, 16-27.
- De Witt, C. (2012). NeueLernformen für die berufliche Bildung: Mobile Learning – Social Learning – Game Based Learning, BWP 3/2012, S. 6-9.
<https://www.bibb.de/veroeffentlichungen/en/publication/download/6881>
- Döring, N. (2005). Mobile Kommunikation. In J.Hüther & B.Schorb (Hrsg.), *Grundbegriffe Medienpädagogik* (pp. 318-326). München, S
- Eesti Keele Instituut. (s.a.). [HAR] Educational dictionary.
<http://kn.eki.ee/?Q=kaug%C3%B5pe>
- Ekspertühmade tulevikuvisioonid ja ettepanekud Eesti haridus-, teadus-, noorte- ja keelevaldkonna arendamiseks aastatel 2021-2035.* (2019). h
https://www.hm.ee/sites/default/files/tark_ja_tegus_kogumik_a4_veebi.pdf
- Eriolukorra väljakuulutamise Eesti Vabariigi haldusterritooriumil. (2020). Riigi Teataja III, 13.03.2020, 1. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/313032020001>
- Ferreira, J., Behrens, M., Torres, P., & Marriott, R. (2018). The Necessary Knowledge for Online Education: Teaching and Learning to Produce Knowledge. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(6), 2097-2106.
- Grujanac, M. P. (2011). *How does Internet Facilitated Communication impact teacher and parent partnerships?* (Doctoral dissertation, Loyola University Chicago).
- Haridus- ja teadusministeerium. (s.a). Kutseharidus. <https://www.hm.ee/et/koroona>
- Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035. (2020).
https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

Hea teadustava (2017). Külastatud aadressil <https://www.eetika.ee/et/eesti-hea-teadustava>
Hitsa Innovatsioonikeskus. (s.a.). Sõnaraamat.

<https://digialgus.edu.ee/sonaraamat/>

Indira, D., and Sakshi, A., (2017). "Online learning," *International Education & Research Journal*, vol. 3, no. 8, pp. 32-34.

Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M., (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Külastatud aadressil
<http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kentnor, H. E. (2015). Distance education and the evolution of online learning in the United States. *Curriculum and teaching dialogue*, 17(1), 21-34.

Kim, L. E., & Asbury, K. (2020). 'Like a rug had been pulled from under you': The impact of COVID-19 on teachers in England during the first six weeks of the UK lockdown. *British Journal of Educational Psychology*, 90(4), 1062-1083.

Koni, I., & Krull, E. (2013). Õppetöö planeerimise oskuste modelleerimine ja küsimustiku väljatöötamine planeerimistegevuse uurimiseks. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 1, 46-71.

Kutseõppeasutuse seadus. (2020). Riigi Teataja.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001?leiaKehtiv>

Kutseõpetaja kutsestandard, tase 6. (2019).
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10746581>

Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk

Laurillard, D. (2007). *Pedagogical forms of mobile learning*: framing research questions.

Lauristin, M., Loogma, K., Erss, M., Vernik-Tuubel, E. M., & Sarv, E. S. (2020). Õpilaste, õpetajate ja lastevanemate toimetulek koroonakriisi aegses kaugõppes [coping of students, teachers and parents with distance learning during the lockdown]. Haridusfoorum.

Lebenicnik, M., Pitt, I., & Istenic Starcic, A. (2015). Use of online learning resources in the development of learning environments at the intersection of formal and informal learning. The student as autonomous designer. *CEPS journal*, 5(2), 95-113.

- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). Intervjuu. <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Loogmaa, K., Sirk, M. (2021). *Eriolukorrast tingitud distantsõppe kogemused ja mõju kutseharidusele*. Tallinn 2021.
- Mashhadi, V. Z., & Kargozari, M. R. (2011). Influences of digital classrooms on education. *Procedia Computer Science*, 3, 1178-1183.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers college record*, 108(6), 1017-1054.
- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K. S., & Jha, G. K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID-19 pandemic. *Social Sciences & Humanities Open*, 3(1), 100101.
- Nakayama, M., Yamamoto, H., & Santiago, R. (2007). The Impact of Learner Characteristics on Learning Performance in Hybrid Courses among Japanese Students. *Electronic Journal of E-Learning*, 5(3), 195-206.
- Noorväli, H., Piisang, E., Piiskop, K., Pilli, E., Põiklik, E., Rekkor, S. & Toom, K. (2014) *Kutsehariduse kooliõppekavade koostamise ja arendamise käsiraamat*. Tallinn.
- Roffe, I. (2004). E-learning for SMEs: Competition and dimensions of perceived value. *Journal of European Industrial Training*.
- Rämmer, A., (2014). Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Valimi moodustamine. <http://samm.ut.ee/valimid>
- Saripudin, S., Sumarto, S., Juanda, E. A., Abdullah, A. G., & Ana, A. (2020). Vocational School Teachers' Perceptions of E-Learning during COVID-19. *Journal of Engineering Education Transformations*, 34, 7-13.
- Shelton, K., & Saltsman, G. (2005). *An administrator's guide to online education*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Sun, A., & Chen, X. (2016). Online education and its effective practice: A research review. *Journal of Information Technology Education*, 15.

- Syauqi, K., Munadi, S., & Triyono, M. B. (2020). Students' Perceptions toward Vocational Education on Online Learning during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(4), 881-886.
- Tammets, K., Ley, T., Eisenschmidt, E., Soodla, P., Sillat, P.-J., Kollom, K., Väljataga, T., Loogma, K., Sirk, M. (2021). *Eriolukorrast tingitud distantsõppe kogemused ja mõju Eesti üldharidussüsteemile*. Vahearuanne. Tallinna Ülikool.
https://www.hm.ee/sites/default/files/vahearaport_do_tlu_final.pdf
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes.
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1
- Yinger, R. J., & Hendricks-Lee, M. S. (1998). Professional development standards as a new context for professional development in the US. *Teachers and teaching*, 4(2), 273-298.

Lisa 1. Intervjuu kava

2020 aasta kevadel, mindi üle distantsõppele seoses koroonaviirusega, sellest tulenevalt on minu bakalaureusetöö teemaks distantsõppe läbiviimine kutsekoolis. Töö eesmärk on kirjeldada kutseõpetajate kogemusi distantsõppe läbiviimisel, ühe kutsekooli näitel. Antud intervjuud salvestati ja oli anonüümne, ning võttis aega umbes 35 minutit. Kogutuid andmeid kasutati vaid bakalaureusetöö tarbeks ja üldistatud kujul.

1. Missuguseid väljakutsed pakus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?

- Kui kaua olete töötanud kutseõpetajana?
- Palun meenutage, missugune oli teie esimene kokkupuude distantsõppega?
- Missuguseid digitehnoloogilisi vahendeid kasutasite kõige rohkem distantsõppel, põhjenda oma valikut?
- Missuguseid digitehnoloogilisi vahendeid kasutasite kõige vähem?
- Kuidas valmistasite tunniks ette vajaminevad õppematerjalid?
- Kuidas olete praktilisi tunde läbi viinud distantsõppel?
- Kirjeldage näidete põhjal, milliseid väljakutseid on distantsõpe teile pakkunud?
- Milliseid tunde ei saa teie arvates üldse läbi viia distantsilt?
- Kuidas on distantsõpe mõjutanud teie tööajagraafikut?

2. Missuguseid õpetlikke kogemusi pakkus distantsõppe läbiviimine kutseõpetajatele?

- Kuidas kool toetas teid distantsilt õppetöö läbiviimist?
- Kuidas on muutunud teie distantsilt õpetamine ajas?
- Kirjeldage mida õpetlikku on distantsõpe teile andnud?
- Mida teeksite teistmoodi, kui saaksite teada, et kool läheb distantsõppele homsest?

3. Milliseid muudatusi on distantsõpe endaga kaasa toonud õppetöös kutseõpetajatele?

- Mida on distantsõpe endaga kaasa toonud tänasel päeval?
- Mida soovitate teistele kutseõpetajatele distantsõppe läbiviimisel?
- Palun kirjeldage missuguseid distantsõppe elemente kasutate oma praeguses igapäevatoos ka tavaõppes?
- Kas sooviksite veel lisada mõne mõtte seoses distantsõppega?

Lisa 2. Kutseõpetajate väljakutsed distantsõppe läbiviimisel

Peakategooria	Alamkategooria	Koodid
Kutseõpetajatega seotud väljakutsed	Õppetöö planeerimine	<p>Õppetöö tuli kiiresti ümber korraldada</p> <p>Õpilastel on tehtavale tööle kuluv aeg erinev</p> <p>Ülesande selge sõnastamine</p> <p>Distantsõppe algus oli ebaselge ja pingeline</p> <p>Õppematerjali ettevalmistamisel tuli mõelda õpilase võimekusele</p> <p>Arvestama teiste pereliikmetega</p> <p>Tundide ettevalmistamine oli töömahukas</p> <p>Õppematerjal võimalikult täpne</p> <p>õpilased ja õpetajad olid segaduses</p> <p>Tuli arvestada õpilaste digioskustega</p> <p>Õpetaja peab rohkem vaeva nägema</p> <p>Õppetöö ettevalmistamine etapiliselt</p> <p>Ainult vaadates õpilane ei õpi</p>
	Tööaja planeerimine	<p>Õppetöö koostamine olenemata ajast</p> <p>Õpilane kirjutab kellaega valimata</p> <p>Õpetaja vastas õpilastele kohe, olenemata kella ajast</p> <p>Õppetöö ettevalmistamine võttis rohkem aega</p> <p>Tööd tehti oma vabast ajast</p> <p>tunni ettevalmistamisele kulus rohkem aega kui tunni läbiviimisele</p> <p>Järelvastamisest said järelaitamine</p> <p>Õpetajal tuli lahendada õpilaste igapäeva probleeme</p> <p>Ületöötamine hakkas tervisele mõjuma</p>
	Praktiliste tundide läbiviimine	<p>Praktiline töö minimaalsete vahenditega</p> <p>Õpilastel polnud vajaminevaid töövahendid kodus</p> <p>Pakkuma alternatiiv ülesandeid</p> <p>Distantsilt ei saa praktilisi tunde läbi viia</p> <p>Tavatunnis tehtava tööga ei saa õpilane aga distantsilt hakkama</p> <p>Praktilise tööks vajaminev materjal oli kodus erinev</p> <p>Igale õpilasele personaalne praktiline ülesanne</p> <p>Õpetaja kodune elu nõudis tegelemist tööajal</p>

Õpilastega seotud väljakutsed	Kutseõpetaja toimetulek iseendaga	Õpetaja tööstressiga toimetulemine Õpetaja toimetulek iseendaga Õpetajalt nõudis see eneseületust
	Õpilaste hindamine	Hindamine oli raske Õpilased ei saanud tähtajaks oma töid Kodutöö tegi ikka õpilane ise või keegi teine Õpetaja ei saanud olla kindel, kas õpilane on asjas aru saanud Õpilasi polnud võimalik kontrollida, kas teevad tunnitööd kaasa läbi ekraani
	Kontakti hoidmine õpilastega	Õpilased ei andnud endast märku Kontakt õpilastega oli nõrk Õpilased võtsid distantsõpet kui vaheaega Õpilased läksid tööle Õpilased päeval magasid ja tegid koolitööd õhtuti Õpilastega kontakti hoidmine nõudis lisa energiat ja aega
Töövahendite puudumine	Õpilastel puudusid digivahendid Puudusid digioskused Õpilastel mikrofoni, kaamera ei töötanud Õpilastel polnud vajaminevaid töövahendeid kodus	

Lisa 3. Kutseõpetajate õpetlikud kogemused distantsõppe läbiviimisel

Kategooria	Koodid
Kontakti hoidmine õpilastega	Tegeleda kohele õpilasega, kes ei ole endast märku andnud Oluline on kontakt õpilasega Igale õppegrupile Facebooki grupp
Kutseõpetaja areng	Kasutusel uued digikeskkonnad Olema kannatlik Õpetas eneserefleksiooni Sotsiaalsete oskuste arendamine Tööd ei tohiks liiga tõsiselt võtta
Koolipoolne tugi	Kool võimaldas vajaminevad digivahendid Kool korraldas tugikoosolekuid Koolt tundis huvi õpetaja hakkama saamise üle Tihe kontakt kolleegidega Kooli poolt arvuti õpilastele Kõik õpetajad kasutavad samu programme
Õppetöö korraldamine	Õppeülesannete selgem sõnastamine Õpetaja määras kindlaks oma tööaja Õppetegevuse mitmekesistamine Õpilastelt vastuse saamine Õpilaste digivahendite olemasolu määratlemine Igat tundi valmistati ette nagu päris tundi Individaalsed ülesanded õpilastel, vastavalt nende võimalustele ja võimekusele

Lisa 4. Distantõppe mõjutused kutseõpetaja õppetöös

Kategooria	Koodid
Digivahendite populariseerimine	Kasutusel uued digikeskkonnad Tahvelarvuteid kasutatakse rohkem kui ainult infootsinguks Töölehti tehakse digikeskkondades Kasutusel digiõppe materjalid Õpilane ei karda enam kaamerat sisse lülitada Teadlikust on rohkem Õpetajate digipädevuse kasv Õpetajal on tekkinud huvi uute õppeplatvormide vastu Õpe on läinud paindlikumaks Õpilaste osalemist tunnis arvestatakse ka läbi digikeskkonna

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Ave Kaupmees,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kutseõpetajate kogemused distantsõppe läbiviimisest COVID – 19 ajal ühe kutsekooli näitel“, mille juhendaja on Ingrid Koni, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Ave Kaupmees

21.05.2022